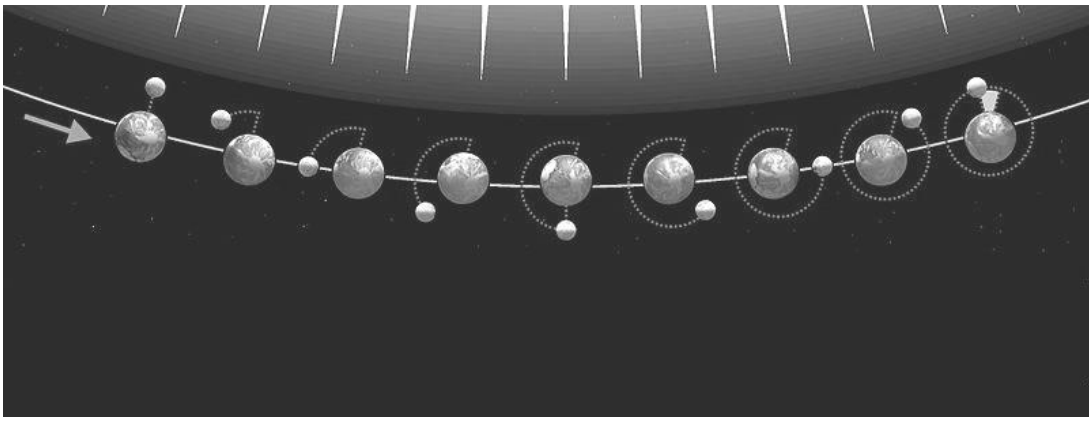
Concursul Multidisciplinar BOLYAI FARKAS Tantárgyverseny
Al XII - lea Concurs pe ţară al liceelor cu predare în limba maghiară
Magyar tannyelvű középiskolák XII. országos vetélkedője
Concursul de geografie Teleki Sámuel Földrajzverseny
Geografie fizică generală – Általános természetföldrajz
2017. május 6.

Javítókulcs

I. FELADAT

Tanulmányozd az ábrát és oldd meg a vele kapcsolatos feladatsort!

NAP

1. **a.** A nyíl irányában (balról jobbra) haladva a számolással, azonosítsd a Hold négy fő fázisát, figyelve a sorrendre!

A holdfázis neve	Helyzete az ábrán (Hányadik?)
Újhold	**1.**
Első negyed	**3.**
Telihold	**5.**
Utolsó negyed	**7.**

8 x 0,5 p azaz 4 pont

b. Kb. hány nap telik el két, egymást követő fő fázis között? A számot írd a vonalra!

7

1 pont

c. Melyik holdfázishoz kapcsolódik a napfogyatkozás? A választ írd a vonalra!

az újholdhoz

1 pont

d. Melyik holdfáziskor jelentkezik a holdfogyatkozás? A választ írd a vonalra!

teliholdkor

1 pont

e. A három égitest sorrendjén kívül milyen feltétel szükséges ahhoz, hogy fogyatkozások alakuljanak ki? A választ írd a vonalra!

hogy az égitestek egyvonalban helyezkedjenek el

(egyéb, azonos tartalmú megfogalmazás is elfogadható)

1 pont

2. a. A tengervíz mely mozgását befolyásolja a Hold tömegvonzása? A választ írd a vonalra!

az árapály-jelenséget

1 pont

b. Mely két holdfázishoz kapcsolódik a vakár jelensége? A választ írd a vonalra!

az első és utolsó negyedhez

(A pont csak mindkét fázis említése esetén jár, és nem osztható!)

1 pont

c. Mi nem számít a Hold légkörének hiányából adódó következménynek? Húzd alá! *(A kértnél több elem aláhúzása esetén a pont nem adható meg!)*

a meteoritkráterek sokasága az éles árnyékok **a Földénél kisebb gravitációs erő**

a mindig fekete égbolt a nagy hőmérsékletingadozás

1 pont

d. Melyik évben lépett először ember a Holdra? Húzd alá! *(A kértnél több elem aláhúzása esetén a pont nem adható meg!)*

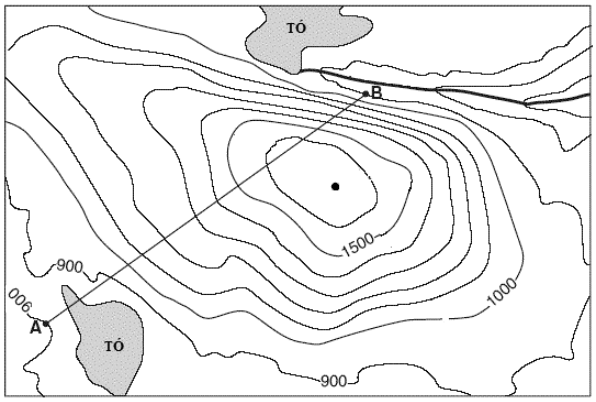
1961 1968 **1969**

1 pont

12 pont

II. FELADAT

Oldd meg a feladatsort az alábbi ábra segítségével!

1. a. A domborzatábrázolás mely módját ismered fel a térképen? Írd a vonalra!

a szintvonalas ábrázolást

1 pont

b. Nevezz meg egyet a domborzatábrázolás egyéb módjai közül!

színek, színárnyalatok / árnyékolás

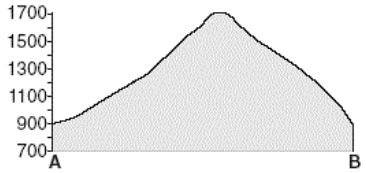
1 pont

c. Melyik keresztmetszet készült az A-B vonal mentén? Írd a sorszámát a vonalra!

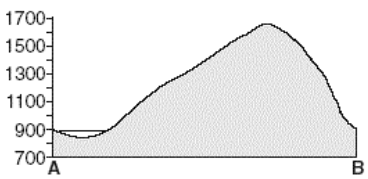
a 2-es számú

1 pont

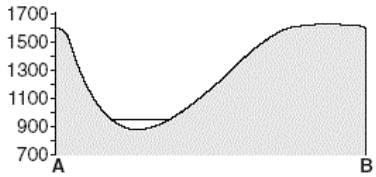
1.

2.

3.

d. Mekkora a görbék közötti szintkülönbség a térképen? Írd a vonalra!

100 m

1 pont

e. Melyik égtáj irányába néz az ábrán látható kiemelkedés legmeredekebb oldala? Írd a vonalra!

északra

1 pont

f. Mennyi a pontok tengerszint feletti magassága? Írd a vonalakra!

A pont: **900** m ; B pont: **900** m.

2 x 0,5 p azaz 1 pont

g. Legkevesebb mennyi az A-B vonal menti terep relatív szintkülönbsége? Írd a vonalra!

700 m

1 pont

2. Melyik csoportba sorolható a fenti térkép méretarány (lépték) szerint? Írd a vonalra!

nagy méretarányú

1 pont

8 pont

III. FELADAT

1. A táblázat adatait felhasználva számítsd ki az alábbi bolygók Naphoz viszonyított távolságát csillagászati egységben (CSE) illetve fénypercben (fp)! Az adatokat a könnyebb számolás érdekében kerekítettük. A számolás két tizedes pontossággal történik.

Bolygó	**Távolsága a Naptól (mil. km)**	**Távolsága a Naptól (CSE)**	**Távolsága a Naptól (fp)**
Föld	150	**1**	8
Jupiter	778	**5,18**	**41,44**
Szaturnusz	1429	**9,52**	**76,16**
Neptunusz	4504	**30,02**	**240,16**

7 x 1 pont

2. Hasonlítsd össze a párban álló mennyiségeket, és tedd közéjük a megfelelő relációs jelt (> , = , <)!

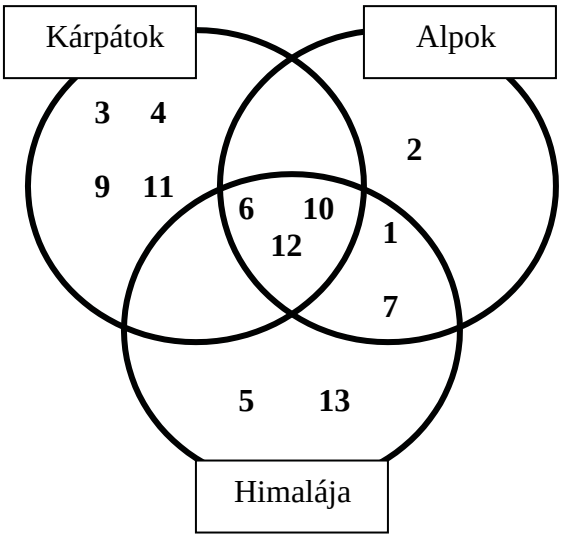
az uránuszi év időtartama	<	a neptunuszi év időtartama
a Jupiter tömege	>	a többi bolygó együttes tömege
a Nap fotoszférájának hőmérséklete	<	a Nap kromoszférájának hőmérséklete
a Merkúr holdjainak száma	=	a Vénusz holdjainak száma
a Nap anyagának átlagos sűrűsége	<	a Föld anyagának átlagos sűrűsége
a Föld gravitációs ereje a sarkoknál	>	a Föld gravitációs ereje az Egyenlítőnél
a Föld forgási sebessége a térítőkörök mentén	>	a Föld forgási sebessége a sarkkörök mentén
az asztenoszféra hőmérséklete	<	a külső mag hőmérséklete

8 x 1 pont

15 pont

IV. FELADAT

Írd az állítások sorszámát a halmazábra megfelelő helyére! Nem minden szám írható be!

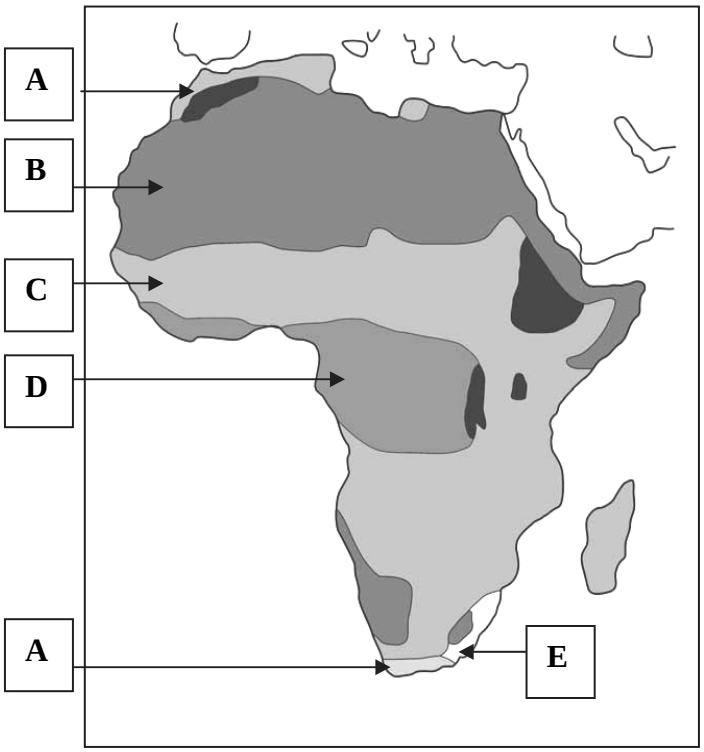

1. A hegylánc kizárólag gyűrődés által keletkezett.
2. Nyugati felét inkább kristályos palák alkotják, míg keleti részét főleg mészkő építi fel.
3. A hegyláncot vegyes keletkezés jellemzi.
4. Ide tartozik a Tátra vonulata is.
5. A vele szomszédos hegység legmagasabb csúcsa a K2 néven ismert Godwin Austen.
6. A hegylánc legmagasabb pontja két, egymással szomszédos ország határán emelkedik.
7. A magasabb régiókat örök hó borítja.
8. A hegylánc az eurázsiai és csendes-óceáni kéreglemez ütközése következtében alakult ki.
9. Vonulatai a Bécsi-medencétől a Timok-völgyéig terjednek.
10. Területén jellemző a glaciális domborzat jelenléte.
11. A vulkanikus eredetű hegységek itt alkotják a leghosszabb vonulatot.
12. Hegységei többnyire a földtörténet újkorában emelkedtek ki.
13. Legmagasabb pontját a „világ tetejének” is nevezik.
14. Földközi-tengerrel határos részén fjordos part alakult ki.

(Minden helyesen bevezetett sorszám 1 pontot ér) **12 pont**

V. FELADAT

1. Az alábbi térképvázlat Afrika éghajlati öveit mutatja be, melyeket nagybetűkkel jelöltünk. Írd a kijelentések elé a megfelelő terület betűjelét!

C	1. Az Egyenlítőtől távolabb fekvő területein 8–10 hónapig tart a szárazság.
B	2. Elsődleges felszínformáló folyamatai az aprózódás és a szélerózió.
A	3. Nyáron a passzát szélrendszer, télen a nyugatias szelek alakítják az éghajlat jellemzőit.
E	4. A nyári hónapokban a tenger felől nedves levegő érkezik a területre.
B	5. Itt mérték Földünk legmagasabb hőmérsékletét.
A	6. Négy évszakából a tél a legcsapadékosabb.
B	7. A napi hőingás (amplitudó) rendkívül nagy.
D	8. Jellemző rá a szélcsend.
D	9. A csapadékmaximum általában a napéjegyenlőségek időszakára tehető.

9 x 1 pont

2. Húzd alá azt a területet, amelyre <u>nem</u> jellemző a térképen A, B, C illetve D betűvel jelölt éghajlattípus! A *(A kértnél több elem aláhúzása esetén nem jár a pont!)*

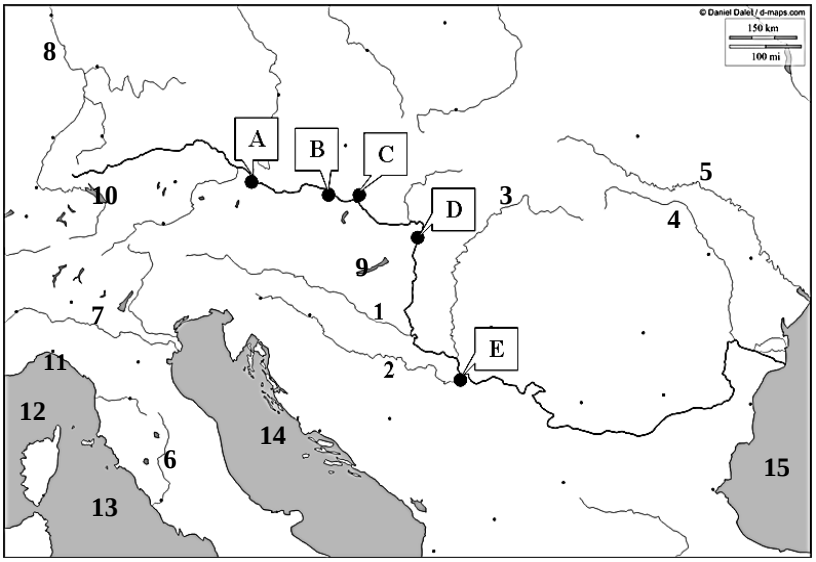
A.	Kis-Ázsia	**<u>Nyugat-Európa</u>**	Dél-Ausztrália	Kalifornia
B.	Chile partvidéke	Nyugat-Ausztrália	Arab-félsziget	**<u>Góbi-fennsík</u>**
C.	Brazil-felföld	Kelet-Ausztrália	**<u>Japán-szigetek</u>**	Madagaszkár
D.	Indonéz-szigetek	Amazonasz-medence	Új-Guinea	**<u>Indokína</u>**

4 x 1 pont

13 pont

VI. FELADAT

Tanulmányozd az alábbi térképvázlatot, és oldd meg a vele kapcsolatos feladatsort!

A. Azonosítsd a jelölt vízrajzi elemeket!

Folyóvizek

1. **Dráva**
2. **Száva**
3. **Tisza**
4. **Prut**
5. **Dnyeszter**
6. **Tevere**
7. **Pó**
8. **Rajna**

Tavak

9. **Balaton**
10. **Boden-tó**

Tengerek, öblök

11. **Genovai-öböl**
12. **Ligur-tenger**
13. **Tirrén-tenger**
14. **Adriai-tenger**
15. **Fekete-tenger**

15 x 1 pont

B. Nevezd meg:

● a hegyláncot, ahol a 7-es és 8-as számmal jelölt folyók erednek **Alpok**

● az A-E városokat átszelő folyamot **Duna**

● a tengeröblöt, amelybe az 5-ös számmal jelölt folyó ömlik **Odesszai-öböl**

● a 9-es számmal jelölt tó típusát **tektonikus**

● a 14-es számmal jelölt tengertől keletre emelkedő hegyláncot **Dinári-hegység**

● a 13-as és 14-es számmal jelölt tengereket elválasztó félszigetet **Appennini-félsziget**

● a 10-es számmal jelölt tó típusát **glaciális**

● a 14-es számmal jelölt tengerbe északról benyúló félszigetet **Isztria(i)-félsziget**

● a 7-es számmal jelölt folyó torkolattípusát **deltatorkolat**

● a 14-es számmal jelölt tenger keleti oldalán fellelhető parttípust **csatornás (dalmát) part**

10 x 1 pont

25 pont

VII. FELADAT

Tanulmányozd az ábrát, és válaszolj a kérdésekre!

1. Milyen domborzattípus látható a képen?

glaciális domborzat

2. Melyik külső tényező alakította ki?

a jég

3. Nevezd meg azt a három, képen is azonosítható felszínformát, amely e tényező romboló hatásának köszönhetően alakult ki. Nevüket írd a vonalra!

hegygerinc , **cirkuszvölgy** , **glaciális küszöb**

(elfogadható a gleccservölgy is)

5 x 1 pont